

פרשת בא התשפ"ג

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

*Shiur has been sponsored anonymously
in honor of my wife
Naomi*

1. שמות (פרשת בא) פרק י

(ד) כי אסמאן אתה לשלם את-עמי הנני מביא מתר ארבה בגבלך: (ה) וכסה את-עין הארץ ולא יוכל לראת את-הארץ ואכלו את-יתר הפלטה הנשארת לכם מן-הברד ואכל את-פל-העץ הצמח לכם מן-השדה: (ו) ומלאו בתיך ובתי כל-עבדיך ובתי כל-מצרים אשר לא-ראו אבליה ואבות אבליה מיום היותם על-האדמה עד היום הנה ניפן ויצא מעם פרעה: (ז) ויאמרו עבדי פרעה אליו עד-מתל יהיה זה לנו למוקש שלח את-האנשים ויעבדו את-ה' אלהיהם הטרם תדע כי אבדה מצרים: (ח) וישב את-משה ואת-אהרן אל-פרעה ויאמר אליהם לכו עבדו את-ה' אלהיכם מי ומי ההלכים: (ט) ויאמר משה בנערינו ובזמנינו גלד בכנינו ובכנולנו בצאננו ובבקרנו גלד כי חגיה לנו: (י) ויאמר אליהם יהי כן ה' עמכם כאשר אשלח אתכם ואת-טפכם ראו כי רעה נגד פניכם: (יא) לא כן לכו-נא הגברים ועבדו את-ה' כי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת פני פרעה: פ... (טו) ויכס את-עין כל-הארץ ותחשף הארץ ויאכל את-פל-עשב הארץ ואת כל-פרי העץ אשר הותר הברד ולא-נותר כל-יירק בעץ ובעשב השדה בכל-ארץ מצרים: (טז) וימחר פרעה לקרא למשה ולאהרן ויאמר חטאתי לה' אלהיכם ולכם: (יז) ועתה שאל נא חטאתי אף הפעם והעתירו לה' אלהיכם וסר מעלי רק את-המנות הנה: (יח) ויצא מעם פרעה ויעתר אלה': (יט) וינהפך ה' רוחים חזק מאד וישא את-הארבה ויתקעהו ימה סוף לא נשאר ארבה אחד בכל גבול מצרים: (כ) ויסגק ה' את-לב פרעה ולא שלח את-בני ישראל: פ... (כד) ויקרא פרעה אל-משה ויאמר לכו עבדו את-ה' רק צאנכם ובקרכם יצג גם-טפכם ילד עמכם: (כה) ויאמר משה גם-אתה תתן בנדנו זבחים ועלות ועשינו לה' אלהינו: (כו) וגם-מקננו ילד עמנו לא תשאיר פרסה כי ממנו נקח לעבד את-ה' אלהינו ואנחנו לא- נדע מה-נעבד את-ה' עד-באנו שמה: (כז) ויסגק ה' את-לב פרעה ולא אבה לשלחם: (כח) ויאמר-לו פרעה לה מעלי השמר לה אליהם ראות פני פני ביום ראותך פני תמות: (כט) ויאמר משה בן דברת לא-אסר עוד ראות פניך:

2. שמות (פרשת בא) פרק יא

(א) ויאמר ה' אל-משה עוד נגע אחד אביא על-פרעה ועל-מצרים אחר-כך וישלח אתכם מזה פשלתו פלה גרש יגרש אתכם מזה: (ב) דבר-נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה פלי- כסף וכלי זהב: (ג) ויתן ה' את-חן העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאל בארץ מצרים בעיני עבדי-פרעה ובעיני העם: (ד) ויאמר משה לה אמר ה' פחצת הלילה אגיד יוצא בתוך מצרים: (ה) ומת כל-בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על-כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים וכל בכור בהמה: (ו) והיתה צעקה גדלה בכל-ארץ מצרים אשר פמהו לא נהיתה וכמהו לא תספ: (ז) ולכלו בני ישראל לא יחרץ-לב לשנו למאיש ועד-בהמה למען תדעו אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל: (ח) וירדו כל-עבדיך אלה אלי והשתחווי-לי לאמר צא אתה וכל-העם אשר-ברגליך ואחרי- כן אצא ויצא מעם-פרעה בקרי-אף: ס (ט) ויאמר ה' אל-משה לא-ישמע אליכם פרעה למען רבות מופתי בארץ מצרים: (י) ומשה ואהרן עשו את-כל-המפתים האלה לפני פרעה ויסגק ה' את-לב פרעה ולא-שלח את-בני-ישראל מארצו: פ

3. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות (פרשת בא) פרק יא פסוק א

(א) ויאמר ה' אל משה עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים. לימד על שאר מכות שנקראו נגעים:

4. ויקרא (פרשת תזריע) פרק יג פסוק ב - כג

(ב) אדם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ שָׂאת או־סִפְחַת אוֹ בְהֶרֶת וְהָיָה בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת וְהוּבֵא אֶל־אֹהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אֶחָד מִכֹּהֲנָיו הַכֹּהֲנִים: (ג) וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בַּנֶּגַע הִקְדֹּף לָכֵן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמְלָק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ: (ד) וְאִם־בְּהֶרֶת לִבְנֵה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעִמְלָק אִין־מְרָאָה מוֹהֲלֵעוֹר וְשָׁעָרָה לֹא־הִקְדֹּף לָכֵן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים: ... (יח) וּבָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בְּעוֹר שְׁחִין וְנִרְפָּא: (יט) וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשְּׁחִין שָׂאת לִבְנֵה אוֹ בְהֶרֶת לִבְנֵה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן: (כ) וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִגִּה מְרָאָה שְׁפָל מוֹהֲלֵעוֹר וְשָׁעָרָה הִקְדֹּף לָכֵן וְטָמֵא הַכֹּהֵן נִגַע־צָרַעַת הוּא בַּשְּׁחִין פְּרָחָה: (כא) וְאִם־יִרְאָנָה הַכֹּהֵן וְהִגִּה אִין־בָּה שְׁעָר לָכֵן וְשָׁפְלָה אִינְנָה מוֹהֲלֵעוֹר וְהִיא כְהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים: (כב) וְאִם־פְּשָׁה תִפְשָׁה בְּעוֹר וְטָמֵא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַע הוּא: (כג) וְאִם־תִּחְסְיָה תַעֲמִד הַבְּהֶרֶת לֹא פְשָׁתָה צָרַכַת הַשְּׁחִין הוּא וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן: ס

5. רש"י שמות (פרשת בא) פרק יא פסוק ד

ויאמר משה כה אמר ה' - בעמדו לפני פרעה נאמרה לו נבואה זו, שהרי משיצא מלפניו לא הוסיף ראות פניו:

6. שמות (פרשת בא) פרק יב פסוק א

ויאמר ה' אל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

7. רש"י שמות (פרשת בא) פרק יב פסוק א

בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם – חוץ לפרה, או אינו אלא בתוך הפרה? ת"ל (לעיל ט כט) "כצאתי את העיר וגו'", ומה תפלה קלה לא התפלה בתוך הפרה, דבור חמור לא כל שכן. ומפני מה לא נדבר עמו בתוך הפרה? לפי שהיתה מלאה גלולים:

8. דעת זקנים מבעלי התוספות שמות (פרשת בא) פרק יא פסוק א

ויאמר עוד נגע אחד. פי' לפני פרעה נאמר לו שהרי משיצא מלפניו לא יסף לראות פניו עוד. וצ"ל שהגביהו הקדוש ברוך הוא למשה י' טפחים מפני טומאת גלולים במצרים:

9. אבן עזרא שמות (פרשת בא) פרק יא פסוק א

ויאמר ה' היה ראוי שתהיה דבקה בפסוק הזה פרשת שמות פרק יא פסוק ד וינאמר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר ה' (פסחת הלילה אני יוצא ביום מצרים), ונכנסה ביניהם פרשת עוד נגע אחד, והטעם להורות זה, שאמר כה אמר ד'. ומתי נאמר לו. וזה נאמר לו במדין עוד הנה אנכי הורג את בנך בכורך (שמות ד, כג). ובבוא מכת בכורים צווה מאת השם בהר סיני שישאלו איש מאת רעהו. וכבר פירשתי למה שם כתוב ושאלה אשה משכנתה (שמות ג, כב), וכאן כתוב וישאלו איש מאת רעהו. והנה פי', ויאמר ד' אל משה עוד נגע אחד, וכבר אמר השם זה למשה, כי רבים ככה, ויאמר גרש יגרש, כאשר אמר וביד חזקה יגרשם מארצו (שמות ו, א):

10. שמות (פרשת שמות) פרק ד פסוק כא - כג

(כא) וינאמר ה' אל־מֹשֶׁה בְּלִכְתּוֹד לְשׁוּב מִצְרַיִם רְאָה כָּל־הַמִּפְתִּיחַ אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בְּיָדְךָ וְעָשִׂיתָם לִפְנֵי פְרֹעֶה וְאָנִי אֶחְנַק אֶת־לְבָבוֹ וְלֹא יִשְׁלַח אֶת־הַעַם: (כב) וְאָמַרְתָּ אֶל־פְּרֹעֶה כֹּה אָמַר ה' בְּנֵי כְּרִי יִשְׂרָאֵל: (כג) וְאָמַר אֵלָיךְ שְׁלַח אֶת־בְּנֵי וְיַעֲבֹדְנִי וְתִמְאָן לְשַׁלְחָו הִנֵּה אֲנֹכִי הוֹרֵג אֶת־בְּנֵךְ בְּכַרְךָ:

11. רמב"ן שמות (פרשת בא) פרק יא פסוק א

ויאמר ה' אל משה עוד נגע אחד - בעמדו לפני פרעה נאמר לו זה, שהרי משיצא מלפניו לא הוסיף ראות פניו, לשון רש"י. וכן אמרו רבותינו (שמו"ר י"א א) קפץ עליו האלהים, כביכול נכנס בפלטיין של פרעה בשביל משה שאמר לא אוסיף עוד ראות פניך שלא ימצא בדאי, ואתה מוצא שלא דבר הקדוש ברוך הוא עם משה בביתו של פרעה אלא אותה שעה, מנין, כצאתי את העיר וגו' (לעיל ט כט), ועכשיו קפץ הקדוש ברוך הוא ודבר עם משה, שנאמר עוד נגע אחד וגו': והנה גם בזה קיצר בסיפורים, כי ה' אמר לו עוד נגע אחד אביא על פרעה, והודיעו הנגע ההוא, ואמר לו כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים,

וכל ענין הפרשה ההיא (פסוקים ד - ח), אבל לא רצה הכתוב להאריך באמירה שאמר השם למשה, כי די במה שספר משה לפרעה כה אמר ה', כמו שפירשתי בארבה (לעיל י ב), ובאו כענין הזה פרשיות רבות בתורה. ובסדר הזה פרשת קדש לי כל בכור, תקצר בדבור הקדוש ברוך הוא למשה (לעיל יג ב), ותאריך במאמר משה אל העם זכור את היום הזה (שם ג), וגמר הפרשה כולה, והם דברי השם אל משה שאמרם לישראל בו בלשון שנצטווה. ואמר (בפסוק ב) דבר נא באזני העם, בצאתך מלפני פרעה:

12. מושב זקנים שמות (פרשת בא) פרק יא פסוק א

(א) ויאמר יי אל משה עוד נגע אחד וכו'. פר"ש בעמדו לפני פרעה נאמרה לו. וטועים בני אדם על דעתו של ר"ש, ומפרשים דבריו שפרשה זו שאמ' הב"ה למשה עוד נגע אחד בפני פרעה נאמרה לו למשה מפי הגבורה בעומדו לפניו לפי שאמר לו משה לא אוסיף עוד כו'. וק"ק דלקמן (י"ב א') פר"ש בעצמו על פרשת החדש שכתוב בארץ מצרים חוץ לכרך, או אינו אלא תוך לכרך, ת"ל כצאתי את העיר, ומה תפלה קלה לא התפלל משה בתוך העיר דבור חמור לא כל שכן. ומפני מה לא נדבר עמו בתוך הכרך לפי שהיתה מלאה גלולים, וא"כ איך היה הדבור למשה בעמדו לפני פרעה, וי"ל דדווקא דבר מצוה כגון פרשת החדש או תפלה לא דבר עם משה בתוך מצרים אבל מענין נגעים צוה ודבר אליו למשה בתוך מצרים שיאמר לפרעה. ועי"ל דמה שכתוב כצאתי [את] העיר היה טעם לפי שאמר משה כש[א]ראה הברד אז אתפלל עליו. א"נ לרבות כדפי' לעיל. אך תפלה ודבור היה יכול להיות תוך הכרך, וראייה שעל שאר המכות שהתפלל משה עליהן בעבור פרעה לא כתיב כצאתי את העיר אלא מיד היה מתפלל משה וזה יכול להיות לפי פשוטו, אבל למאן דתני במכילתיה מק"ו לא היה בתוך הכרך קשה. וי"מ באותה שעה הגביהו למעלה מי' בעומדו לפני פרעה והיה לו הדבור, שנאמרה לו פרעה זו וק"ק דא"כ פרשת החדש נמי יכול להיות תוך הכרך, ולהעמידו למעלה מי'. וי"ל שהמפרשים שגו ברואה אך ר"ש כיון יפה, וה"פ פרשה זו בסמוך, כה אמר י"י כחצות הלילה נאמרה לו. פי' לפרעה מפי משה, בעומדו לפני פרעה שלא היה יכול לחזור ולומר לפרעה שנ' לא אוסיף עוד אבל אותה פרשה דעוד נגע אף על גב דסדורה כאן מקודם נאמר למשה חוץ לכרך, דמכת בכורות נאמרה למשה מקודם זה [ה]התראה דכתיב (לעיל ד' כ"ג) הנה אנכי הורג את בנך בכורך. בשעת מעשה נמי התרה בה' ודו"ק ותבין כי ר"ש כיון דבריו על פרשה של חצות הלילה. ...

13. שמות רבה (וילנא) (פרשת בא) פרשה טו סימן כז

וכשנאמר הקדוש ברוך הוא למשה עוד נגע אחד אביא על פרעה אמר משה הרי הגיע הסימן אחד היה אברהם הרי הנגע א', ולפי שהן היו בכורים לכך הרג בכורים שנאמר הנה אנכי הורג את בנך בכורך הוא הסימן על אברהם דן אנכי,

14. מדרש הגדול שמות (פרשת בא) פרק י פסוק כח

ויאמר לו פרעה לך מעלי וגו'. ויאמר משה כן דברת לא אוסיף עוד ראות פניך. מכאן שלא היה משה יודע אם כלו המכות או לא כלו וכיון שגמר משה בלבו ואמר לא אוסיף עוד ראות פניך מיד קפץ עליו הדבור בתוך פלטין שלפרעה ואמר לו עוד נגע אחד (שמות יא, א). אמר ר' תנחום בן חנילאי והלא כל הדיברות לא היו על משה אלא חוץ לכרך, שנאמר כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' (שמות ט, כט), למה שמצרים כולה מלוכלכת בע"ז, ודבר זה מפני מה היה לפני פרעה, שנתקשר עמוד הענן על ראשו שלמשה ואמר לו מכות אחרות אני עתיד להביא על הרשע הזה ומפני שגזרת ואמרת לא אוסיף עוד ראות פניך הריני מביא עליו בים. מכאן שנו חכמים עשר מכות לקו המצרים במצרים ועשר על הים, שנאמר אנוסה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים (שמות יד, כה). ומי נלחם להם אלא כענין שבאו עליהם מכות במצרים כך באו עליהם בים. אלא מכה זו שלבכורות הריני מביאה לתוך ביתו כדי שלא לעשות דברייך פלסטון, לכך נאמר עוד נגע אחד.

15. שמות רבה (וילנא) (פרשת בא) פרשה יח סימן א

אמר לו פרעה, עד מתי אתה נכנס לכאן (שמות י"ב:כ"ח): לך מעלי השמר לך אל תסוף ראות פני. אמר לו משה יפה דברת (שמות י"ב:כ"ט): לא אסף עוד ראות פניו. אמר הקדוש ברוך הוא מה עדין מתבקש לי להודיע לפרעה מפה אחת, מיד קפץ עליו אלהים כביכול נכנס בפלטיין של פרעה בשביל משה, שאמר לו: לא אסף עוד ראות פניו, שלא ימצא בדאי, ואתה מוצא שלא דבר הקדוש ברוך הוא עם משה בביתו של פרעה אלא אותה שעה, מנין, ששאמר (שמות ט"ו:כ"ט): כצאתי את העיר אפרש כפי אל ה', ועכשיו קפץ הקדוש ברוך הוא ודבר עם משה, ששאמר (שמות י"א:א): עוד נגע אחד אביא על פרעה וגו'. כיון ששמע משה שמח ונתגדל, ששאמר (שמות י"א:ג): גם האיש משה גדול מאד. התחיל צונח בפרהסיא (שמות י"א:ד): פה אמר ה' פחצת הלילה, יפה אמרת: אל תסוף ראות פני, אני איני עוד בא אצלך אלא אתה בא אצלי, ושר צבא הנה שעומד עמך וזה הפרכוס שלך וכל בני פלטיין אלו שלך באין אצלי עמך ומבקשים הימני ומשתחוים לי שצא מאן, דכתיב (שמות י"א:ח): וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר, לא רצה לומר והשתחוית לי, משום פבוד מלכות. כיון שהגיע חצי הלילה כאשר אמר משה, מיד ויהי בחצי הלילה וה' הפה כל בכור, לפיכך מקים דבר עבדו ונצת מלאכיו ישלים, שעשה עצה עם אברהם בשביל הדבר הזה, אימתי כשבאו המלכים ורדף אותם, אמר לו הקדוש ברוך הוא דין עד חצי הלילה, בוא ונחלק הלילה אני ואתה, ששאמר (בראשית י"ד:ט"ו): ונחלק עליהם לילה. כיון שהגיע השעה שלמה העצה, הוי: ויהי בחצי הלילה, לכה פתיב: ונצת מלאכיו ישלים.

16. שמות (פרשת בא) פרק יב פסוק ז - כ

(ז) ולקח חל מן הדם ונתנו על-שתי המזוזות ועל-המשקוף על הבתים אשר-יאכלו אתו בהם: (ח) ואכלו את-הבשר בלילה הנה צלי-אש ומצות על-מררים יאכלהו: (ט) אל-תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם-צלי-אש ראשו על-פרעיו ועל-קרבו: (י) ולא-תותירו ממנו עד-בקר והנותר ממנו עד-בקר באש תשרפו: (יא) וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים געליכם בגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון גסח הוא לה': (יב) ועברתי בארץ-מצרים בלילה הנה והייתי כל-בכור בארץ מצרים מאדם ועד-בהמה ובכל-אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה': (יג) והיה הדם לכם לאת על הבתים אשר אתם שם וראיתי את-הדם ופסחתי עלכם ולא-יהיה בכם נגף למשחית בהפתי בארץ מצרים: (יד) והיה היום הנה לכם לזכרון וסגתם אתו חג לה' לדרתיכם תקת עולם תחגהו: (טו) שבעת ימים מצות תאכלו אף ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם פיו פל-אכל חמץ ונכרתה הגפש ההוא מישראל מיום הראשון עד-יום השבעי: (טז) וביום הראשון מקרא-קדש וביום השביעי מקרא-קדש יהיה לכם פל-מלאכה לא-יעשה בהם אף אשר יאכל לכל-נפש הוא לבדו יעשה לכם: (יז) ושמתם את-המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את-צבאותיכם מארץ מצרים ושמתם את-היום הזה בראשון בארבעה עשר יום לחודש בערב תאכלו מצת עד יום האחד ועשרים לחודש בערב: (יט) שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם פיו פל-אכל מחמצת ונכרתה הגפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ: (כ) פל-מחמצת לא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות:

17. זהר מנוקד/תרגום/ חלק ב דף קפב/א

[כתוב (שם לד) אלהי מסכה לא תעשה לך, וכתוב אחריו את חג המצות תשמר. מה (עושה) זה אצל זה? אלא כן פרשוה, מי שאוכל חמץ בפסח (כאלו עובד כוכבים ומזלות לעבד להם, שכן הסוד כך הוא שחמץ בפסח) כמי שעובד לכוכבים ומזלות הוא.]

18. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז עמוד א

ורבי אלפסנדר, בתר דמצלי, אמר הכי, רבון העולמים, גלוי וידוע לפניו, שרצוננו לעשות רצונה, ומי מעכב? שאור שבעסה ושעבוד גליות. יהי רצון מלפניו, שתצילנו מידם ומאחרינו, ונשוב לעשות חוקי רצונה בלבב שלם.